

Опишіть можливі наслідки дій людини у природі, зображених на малюнках.

2. Прочитайте вірш О.Пархоменка „Казкова країна добра і краси”. Дайте відповідь на питання: Про які чинники, що негативно впливають на екологічний стан довкілля, йдеться?

Підбиття підсумків (рефлексія) уроку (20% часу). Це дуже важливий етап інтерактивного заняття. На ньому порівнюються одержані знання з очікуваними результатами, робляться висновки, закріплюється матеріал, аналізуються власні дії, отримані результати, складається план подальших дій. Зокрема, при проведенні підсумкового етапу інтерактивного уроку на тему „До природи не неси шкоди” необхідно:

- з’ясувати, що зроблено на уроці;
- виявити причини, які приводять до погіршення умов життя рослин, тварин;
- знайти можливості для поліпшення екологічної обстановки;
- запропонувати учням:

1. підберіть свої приклади про причини, що сприяють зникненню рослин, тварин, обговоріть у парах та представте свої думки класу;

2. створіть малюнки, які виражатимуть причини, що викликають погіршення умов існування предметів неживої та живої природи.

Література:

1. Бібік Н.М., Коваль Н.С. Я і Україна. Підруч. для 2 кл. – К.: Форум, 2002. – 144с.
2. Кремень В. Освіта повинна готувати справжніх фахівців і свідомих патріотів // Освіта України. – № 5, 18 січня 2005. – С. 2-3.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / За ред. О.І. Пометун. – К.: АСК., 2003. –192 с.
4. Пометун О.І., Коберник Г.І., Побірченко Н.С. та ін. Інтерактивні технології навчання // Сільська школа України. – 2004. – №16-17 (88-89). –128 с

УДК 378:37.03:811.11

Н.В. Божко

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ ДО ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. У статті обкреслюються проблеми підготовки студентів Вузів до ефективно організації розумової діяльності, а також з’ясовуються деякі з визначальних тенденцій щодо поліпшення їх діяльності у цьому напрямі.

Аннотация. В статье очерчиваются проблемы подготовки студентов ВУЗов к эффективной организации умственной деятельности, а также выясняются некоторые из определяющих тенденций относительно улучшения их деятельности в этом направлении.

Annotation. This article deals with the problems of the preparation of the students to the organization of mental activity in higher educational establishments and also some important ways of improving their activity in this respect are considered here.

Ефективна організація розумової діяльності на уроках іноземної мови – це комплекс вправ, методичних підходів, система завдань, які структурно виражають розвиваючий потенціал предмету. Критерієм ефективності цього виду діяльності виступає рівень володіння учнем операціями аналізу і синтезу, порівнянням, аналогією, встановленням причинно-наслідкових зв’язків, усвідомлення системності явищ реальної дійсності уміння вичленувати структуру цієї системи та оперувати ланками виділеної структури.

Ефективність розвитку розумових здібностей школяра може виявитися лише у його діяльності, тому в основі якісних параметрів підготовки учнів передусім лежить діяльнісний підхід, спрямованість на процес і результат цього процесу, педагогічне вміння орієнтувати школяра у процесі виконання роботи на практичний результат більшого чи меншого рівня узагальнення, методичне вміння реалізації потенціалу завдань та стимулювання мотивацій до виконання навчальних вправ, окремих видів робіт та загалом вивчення іноземної мови в школі.

Об'єктом вивчення у цій статті є рівень підготовки студентів вищих навчальних закладів до ефективної організації розумової діяльності учнів на уроках іноземної мови, тому ми маємо на меті з'ясувати основні напрямки і завдання у формуванні методик для його покращання. Також увага акцентується на висвітленні загальнотеоретичних та екстралінгварних чинників підвищення ефективності розумового розвитку, висвітлюється роль суто культурницьких тенденцій у формуванні інтелектуальних здібностей, доводиться теза про вплив іноземної культури та структури відбиття світу у знаках іншої мови на розвиток здібностей школяра, а також виділяються методичні підходи підготовки студентів до впровадження названих чинників у практику шкільного вивчення іноземної мови.

Підготовка студентів до розвитку розумових здібностей повинна передбачати таку систему роботи, яка б давала можливість набуття навичок організації процесу передачі знань з акцентом на усвідомленому і творчому виконанні завдань підвищеної складності.

Власне якість підготовки студентів до ефективного розвитку розумових здібностей школярів ґрунтується на розумінні процесів орієнтації до виконання завдань певних типів. Так, досить актуальною постає проблема виконання творчих завдань і ролі такого виду роботи у розвитку розумових потенцій школяра. Здавалося б, висновок очевидний: чим більш творчим є завдання, тим більше інтелектуальних зусиль повинен докласти учень до його виконання. Сперечатися з цим сенсу немає, але виникає наступний рівень проблеми: наскільки ефективно такі завдання здатні навчити школяра культурі мислительної діяльності, які висновки він зробить у процесі виконання завдання, які прийоми опанує і чи не буде результат його пошуку явищем атиповим, чи не виникне це не внаслідок, а всупереч логіці навчальної настанови. Чи зможе учень повторити патерн виконання, чи сформується навичка? Ці питання не мають однозначно позитивної чи негативної відповіді. Адже процеси мислення суто індивідуальні, хоча й даються нам у загальних формах пізнання дійсності і фактично виявляються на рівні подібних прийомів цього пізнання.

Підготовка студентів вищих навчальних закладів до активної педагогічної діяльності передбачає вирішення проблеми розумового розвитку дитини як часткове завдання реалізації розвивального потенціалу навчання, не минаючи при тому важливості цього питання, його питомої ваги у загальній системі розвитку школяра.

Серйозна увага до проблеми формування мислительної культури має об'єктивне підґрунтя: за час навчання у школі характер мислення особистості змінюється кардинально: від образного до предметно-категоріального, абстрактного, тому специфіка цих змін повинна віддзеркалюватися на рівні спеціальних заходів, видів і форм робіт, які визначали структуру розвитку мислення школяра.

Водночас, варто відзначити, що уявлення про ефективність розвитку мислення, розумових здібностей учня в педагогічному середовищі зумовлене стереотипами, які не мають під собою реальної основи. Вивчення досвіду вчителів-практиків дає підстави стверджувати, що логічність мислення, наприклад, розвивається під час вивчення математичних наук, виконання певних інтелектуальних операцій над предметами реального світу – предмет вивчення тих самих математичних наук чи філософії, яка в школі чомусь не вивчається, водночас відзначається, що потенціал до розвитку мислення є у кожного навчального предмета і потрібно шукати правильні шляхи до його розкриття на уроці та в позаурочних формах роботи.

Засвідчені уявлення вчителів-практиків говорять про неефективність методичного підходу до формування навичок розвитку мислення ще під час навчання майбутнього вчителя у вищому навчальному закладі.

Розуміння того, що вивчення іноземної мови дає можливість співвіднести картину зовнішнього світу зі знаковою системою, яка несе в собі засоби відображення цього світу, а до того ще й знаковою системою інокультури – перший крок до усвідомлення можливостей ефективного розвитку мислення під час вивчення іноземної мови в школі

Усвідомлення впливу культурної ситуації на розвиток учня, у тому числі й на розвиток його розумових здібностей, має, сказати б, методологічний рівень розуміння проблеми. На думку М. П. Пасова, залежність методології вивчення іноземної мови від іномовної культури насамперед обґрунтовується різними її аспектами: пізнавальним, розвиваючим, виховним, навчальним [9, 42].

Пізнавальний аспект вивчення інокультури розкривається у здобутті нових знань про реальний світ, про спосіб життя інших народів, виявляється у духовному збагаченні учня. Цей процес постає з психологічно вмотивованої цікавості до вивчення світу, адже пізнавальна діяльність у шкільному віці мотивується комплексом чинників входження у процеси соціалізації, таким чином, є об'єктивно зумовленою для учня. Ерудованість закладається саме у цьому віці, й пізнання інших культур необхідна умова такої якості. Важливим компонентом вивчення іноземної мови є задоволення потреби пізнати світ, можливості безпосередньо долучитися до його пізнання, ключ до чого дає знання мов. Активізація цього мотиваційного ланцюжка призводить до формування інтересу вивчення іноземної мови, особливо, коли навчання надає більш чи менш широкі можливості міжкультурної комунікації: листування з однолітками з країни, мову якої вивчає учень, дослідження засобів масової інформації, продуктів цивілізації, використання мережі Інтернет тощо.

Розвиваючий концепт вивчення іномовної культури знаходиться у площині формування навичок типового для цієї культури сприйняття світу, порівняння з властивими рідній культурі звичаями, традиціями, тенденціями суспільного розвитку. Крім того, необхідно враховувати, що, вивчаючи мову, учень отримує знання про суспільство, про націю, яка цю мову творить і унормовує. Отже, через вивчення мови розвиваються якості особистості у сфері психічних здібностей та збагачення соціального досвіду.

Виховний аспект вивчення іномовної культури реалізується в загальних тенденціях гуманізму та демократичності, у формуванні толерантності в сучасному полікультурному світі. Образно висловлюючись, можна стверджувати, що з вивченням іноземної мови світ стає ближчим і закони співіснування культур проникають у свідомість і формують низку явлень про типологію правильної, суспільно вмотивованої поведінки. Людина, яка проникає у нову для неї культуру, вивчаючи мову, ще більше поважатиме свою, адже іноземна мова – засіб міжкультурного спілкування, засіб реалізації можливості донести своє „Я” як часточку культури до інших людей, тим самим ствердити свою культуру у структурі такої реальної чи потенційної комунікації.

Навчальний аспект вивчення іномовної культури розкривається у системі знань, які несе в собі мова, правил організації мовлення як системи передавання інформації, у можливостях засвоєння патернів ефективної комунікативної чи діяльнісної поведінки, а отже реалізація цього аспекту призводить до формування ширшого кола умінь і навичок, таким чином, вивчення мови однозначно збагачує людину. Загальновідоме твердження „Ти стільки разів людина, скільки мов знаєш” напрощуд виразно наголошує на цій думці.

Ці аспекти повинні враховуватися при підготовці майбутніх вчителів для створення системи методологічно виправданих підходів до вивчення іноземної мови, адже не секрет, що непоодинокими є випадки, коли вивчення мови зводиться до виконання завдань підручника,

який виступає своєрідною чарівною паличкою. А твердження „Кращий підручник – краще знання мови” на рівні псевдопедагогічного стереотипу на сьогодні ще не втратило актуальності для багатьох шкіл. Проблема якості методичного забезпечення звичайно актуальна для сьогоднішньої школи, але усвідомлення ролі інокультурного середовища у вивченні мови – один із ефективних кроків до якісної підготовки учня.

Ефективність розумового розвитку в культурологічному спрямуванні навчального процесу виявляється через розширення меж пізнання, чому служить „культурне різноманіття як форма співіснування культур у сучасному полікультурному світі” [10, 10]. Проникнення в глибину культури на рівень традицій, історії, фольклору, легенд і переказів, розкриває можливості формування міцних мотивацій до вивчення мови, а отже постає серйозним підґрунтям подальшого розвитку дитини. Елементи культурології повинні використовуватися на кожному уроці, у такому випадку процес стимулювання інтересу до вивчення мови буде посилюватися, отже мотив докладання більших інтелектуальних зусиль для реалізації цього принципу з боку учня буде задіяним.

Ефективним засобом підготовки студентів до розвитку розумових здібностей учнів на уроках іноземної мови виступає процес розвитку їх соціокультурної компетенції. На думку А. Я. Касюк, викладач іноземної мови для вироблення навичок соціокультурної компетенції повинен „виконувати роль посередника між учнями й іномовною культурою, частиною якої виступає мова” [4, 45]. Розкриття цієї тези з позиції добору прийомів і методів підготовки вчителя виявляється у доборі таких завдань, які паралельно із опануванням мовою нестинуть у собі відомості про особливості культури.

Як свідчить практика, розвиток учителя іноземної мови після закінчення вищого навчального закладу у більшості випадків уповільнюється, причиною виступає те, що нетворчий підхід до реалізації завдань навчальної програми потребує менше зусиль для підготовки, ніж навчання у ВНЗ. Однак сформовані у процесі підготовки тенденції розвитку соціокультурної компетенції не будуть втрачатися, оскільки мотиваційний ланцюжок діяльності студента такий самий, як і в учня, і прагнення до міжкультурної комунікації, більш повного пізнання світу залишається. Таким чином, формування соціокультурної компетенції лягає в основу мотивації ефективної фахової діяльності майбутнього вчителя іноземної мови.

Підхід до вивчення іноземної мови з огляду на комунікативну основу цього процесу має методичне виправдання, оскільки вже рамками самого підходу формується уявлення про співпрацю учителя і учня на уроці, адже повноцінне і якісне спілкування без участі принаймні двох комунікаторів практично неможливе. Тому у процесі підготовки вчителя іноземної мови необхідно довести тезу залежності результативності роботи вчителя на уроці від характеру і якості співпраці. На думку А. С. Бишевої, „розвиток винахідництва і творчих здібностей учня значно підвищує ефективність самого уроку, створює умови для розкриття особистості учня” [2, 37]. Простежуючи залежність роботи класу чи групи від ефективності роботи кожного учня, дослідниця стверджує, що раціональна організація навчального процесу з позиції співпраці, доцільної комунікації, індивідуального спрямування завдань учителем стають запорукою ефективного розвитку учня. Не менш важливо сформувати таку настанову у студента ще до практичного освоєння азів професії, адже формування світоглядної позиції у сенсі осмислення результативності професійної діяльності – важлива умова психологічного комфорту, який, у свою чергу, уможливорює ефективне навчання.

Довести тезу про залежність ефективності розумового розвитку від загального підходу до викладання іноземної мови можна на прикладі вивчення лексики. Ефективність цього виду роботи полягає не тільки формуванні здатності вільного володіння мовою у ситуаціях непідготованого спілкування, але й впливає на розвиток розумових здібностей завдяки

формуванню картини світу у свідомості школяра. Серед прийомів ефективного освоєння лексики можна виділити такі:

1. Нові слова пояснюються іноземною мовою з використанням уже відомих слів. При цьому варто враховувати ту особливість, що нові слова мають бути засвоєні те тільки у звуковому вираженні, тому використання наочних посібників уже на етапі ознайомлення повинне впливати на формування ефективних засад сприймання. Таким чином, доречно використовувати записи на дошці, спеціальні таблички, ілюстрації, що є необхідною умовою успіху.

2. Завдання вибору щойно вивчених слів з-поміж інших – ефективний спосіб закріплення знань. Цей прийом має наступну структуру застосування: на дошці чи окремому аркуші випишуються в хаотичному порядку слова, які діти вже вивчили, та невідомі їм. Ставиться завдання виписати слова, вивчені на минулому уроці, скласти з ними речення чи використати у ситуації мовлення. При потребі вводиться ігровий момент – учні діляться на дві групи і визначають, хто швидше і якісніше виконає завдання.

3. Робота з визначеннями, як спосіб навчання, полягає у формуванні вмінь визначення місця поняття у предметному світі, у створення ситуацій, які вимагають активного виконання мислительних операцій: узагальнення, деталізації, порівняння, встановлення категоріальних зв'язків між поняттями. Так, учням пропонується дати визначення поняттю, дати визначення поняття через інші, вже відомі предмети або ж за визначенням назвати слово і обґрунтувати, чому саме це слово відповідає визначенню.

Використання наведених прийомів у контексті соціокультурної компетентності створює підґрунтя для формування атмосфери творчого пошуку, є основою успішності комунікації на уроці, таким чином формує тенденції ефективності реалізації поставлених завдань, до того ж відзначається високим рівнем розвитку мислення в умовах виконання складних завдань логічного характеру. Отже, варто говорити не тільки про „вправління у мисленні” учнів, але й про засвоєння ними способів вирішення завдань, тобто набуття досвіду ефективного вирішення проблем типового та нетипового комунікативного характеру з використанням набутих знань, що формує мотивацію до навчання.

Розробка проблемних завдань у процесі викладання літератури англійською чи іншою іноземною мовою дає підстави стверджувати: якщо вчитель прагне досягти високої ефективності уроку і забезпечити мотивацію учнів, він повинен ретельно продумати прийоми, що стимулюватимуть інтерес учнів. [3, 34]. Стимулювання інтересу – та домінанта уроку, про яку вчителі-початківці, та й не тільки вони, часто забувають, тобто не використовують творчого підходу до осмислення навчального матеріалу. Система підготовки майбутнього вчителя словесника повинна орієнтуватися на специфічний підхід до творчості. З одного боку, ефективний вчитель формує творчі здібності учнів, задає систему координат, в якій ця творчість виявляється, з іншого ж – вибирає ефективні методи і прийоми, які повинні давати якнайкращий результат. Таким чином, творчість учителя у процесі викладання іноземної мови вимагає набуття ним певного рівня методичної компетенції.

Однак, творчий підхід з боку вчителя часто виявляється надмірно. Прикладом може служити ситуація з використанням термінології. Нечітке знання змісту поняття, використання терміна в нетиповому значенні призводить до суб'єктивізму, а „суб'єктивність у трактуванні термінів привносить значну плутанину і не сприяє розвитку наукового знання” [1, 33]. Ця проблема вкрай актуальна для ситуації шкільного вивчення іноземної мови, оскільки, виходячи з настанов учителя, школяр вибудовує картину світу, творить систему понять і уявлень про знаки мови, таким чином може отримати неякісне знання, яке потім дуже важко подолати, скоригувати відповідно мовного стандарту.

Загалом методична доцільність розширення меж пізнання іномовної культури зумовлюється систематичним підходом до вивчення мови і має значний потенціал розвитку, який повинен бути реалізованим у процесі навчання. Підготовка вчителя передбачає формування вмінь ефективно використовувати потенціал цього сегменту знань з метою розвитку розумових здібностей школярів. Включення краєзнавчих матеріалів у практику навчання має підпорядковуватися системі принципів, лише тоді можна говорити ефективність такої роботи. Серед принципів виділяють: а) міждисциплінарність; б) систематичність; в) тематичність; г) врахування вікових особливостей; г) технологізація; д) когнітивність; е) компаративність [5, 30].

Принцип міждисциплінарності полягає у формуванні міжпредметних зв'язків, які виступають опорою для вивчення іноземної мови. Психологічна закономірність набуття нових знань виявляється у взаємозв'язку цих знань з уже відомим учневі. Загальний принцип ефективної інформаційної діяльності полягає у формуванні нового на основі відомого. Тому принцип міждисциплінарності має два типи реалізації: коли вчитель пояснює матеріал, проводячи паралелі з відомими правилами, наприклад, рідної мови, або ж виявляє спільні ознаки в культурі, історії; можлива реалізація принципу й засобами уведення інформації та видів діяльності з інших сегментів соціального знання: музики, живопису, філософії, літератури тощо.

Принцип систематичності досить повно описаний і вивчений у сучасній педагогічній науці, щодо його реалізації в повідомленні культурологічного матеріалу варто відзначити доцільність використання таких видів роботи, які б формували цілісну картину світу іномовної культури.

Тематичність виявляється у організації інформації відповідно до завдань навчальної програми і є запорукою ефективного вивчення програмового матеріалу.

Врахування вікових особливостей – це не тільки дотримання вимог до пам'яті, уваги, мислення, тощо, але й підбір матеріалу, який цікавий учням відповідно до вікових уподобань. Зрозуміло, індивідуальність підходу повинна враховуватися, а власне матеріали, як засвідчує практика, сприймаються краще, коли вони трішки випереджають рівень соціалізації учня. Таким чином посилюється мотиваційний компонент навчання.

Принцип технологізації виявляється у використанні прогресивних педагогічних технологій навчання, ігор, творчості учнів, оскільки краєзнавчі матеріали подаються як сегмент формування інтересу до навчання. База для створення ситуацій випереджуючого навчання повинна бути досить ґрунтовною, бо завдання задоволення інформаційних потреб учня про країну, мова якої вивчається, стоїть гостро, а орієнтація майбутніх вчителів іноземної мови на використання новітніх педагогічних технологій у більшості випадків не повністю розкриває можливості формування глибокого і постійного інтересу учнів до свого предмету.

Когнітивний принцип стверджує присутність нового корисного знання під час вивчення краєзнавчих матеріалів. Доцільність такого підходу очевидна: цим закладається база для подальшого формування інтересу вивчення мови, поширюється ерудованість учнів та формується спонука до самостійного дослідження.

Принцип компаративності полягає у поєднанні інформації краєзнавства та країнознавства. Таке поєднання може виявлятися на рівні співвідношення культури нації та культури народності. Необхідність реалізації цього принципу лежить у площині формування толерантності, у вивченні багатства національних культур. Творчі завдання на порівняння означених масштабів культури – ефективний матеріал для розвитку аналітичності мислення, формування навичок узагальнення та систематизації інформації.

Практика вивчення іноземної мови в школі, спостереження над процесом підготовки вчителів цього фаху доводять – використання культурологічної інформації з урахуванням

проаналізованих вище принципів не тільки сприяє ефективній реалізації навчальної програми, не лише розвиває розумові здібності, а й формує глибокий інтерес до мови та іномовної культури у школяра. Виявляється цей інтерес у якості виконання завдань, у питаннях, з якими школяр звертається за роз'ясненнями, у особливостях виконання завдань самостійної роботи. На рівні студентів вищих навчальних закладів продукування культурологічного підходу виявляється передусім у створенні атмосфери розвиваючого навчання, що є свідчення доцільності впровадження підходу.

Методологічні аспекти навчання студентів подоланню труднощів у вивченні іноземної мови знайшли реалізацію у межах методичного прийому „ситуаційна модель” [11, 80]. Суть прийому полягає у створенні еталонного відеозапису уроку чи його фрагменту та подальшому методичному осмисленні майбутніми вчителями цього матеріалу. Обґрунтовуючи доцільність аналізу студентами поведінки вчителя, учнів, їх відчуття, рівень знань та умінь, визначенням потенціалу фрагменту уроку, розробники прийому акцентують увагу на варіантах досягнення мети уроку відповідно до рівня розвитку учнів та можливостей використання різних прийомів. Студенти прогнозують можливу послідовність дій учителя при роботі з дітьми, створюючи фрагмент уроку на основі побаченого, формують „первинний стереотип”, потім суміщають його із ситуаційною моделлю, таким чином набуваючи навичок і педагогічного досвіду аналізу та оцінки ефективності діяльності у процесі передачі знань.

Ефективністю у підготовці вчителів іноземної мови відзначається аудіовізуальний метод. Використання цього методу передбачає стандартні етапи реалізації: презентація матеріалу, його пояснення, повторення і так званий етап „активізації пройденого”, суть якого у коментарях студентами зображення без звукового супроводу, чи звукового супроводу без зображення [7, 23]. Таким чином формується вміння ефективної поведінки у нестандартних ситуаціях вивчення іноземної мови, розбудовується база методичних прийомів та перевіряється адекватність засвоєння програмового матеріалу студентом.

Ще одним ефективним прийомом формування фахових умінь та навичок виступає професійно-педагогічна гра [8, 50]. Цей прийом передбачає реалізацію таких функцій:

- випереджуюча методична підготовка студентів до організації групових форм роботи на уроці іноземної мови в школі – засобами моделювання навчальної ситуації педагог-наставник стимулює продукування студентами творчих розв'язків проблем навчального плану, перевіряє доцільність запропонованих підходів практикою та встановлює критерії для формування індивідуальних завдань;

- оволодіння педагогічним тактом і етикою педагогічної поведінки – у моделюванні педагогічних ситуацій студент повинен показати вміння не зважаючи на складність матеріалу чи психологічну складність групи, з якою працює, реалізувати мету фрагменту уроку, спрогнозувати реакцію „учнів” та дібрати для цього ефективні прийоми;

- формування професійних навичок і умінь – це збагачення методичного досвіду майбутнього вчителя не просто запозиченими з підручника підходами, а створенням ситуацій апробації, перевіркою ефективності кожного прийому.

Таким чином, підготовка студентів ВНЗ до ефективної організації розумової діяльності учнів на уроках іноземної мови виявляється у сфері використання спеціального матеріалу, організації процесу навчання в ситуаціях, наближених до реальності, та у безпосередньому практичному аналізі ефективності прийомів і методів навчання під керівництвом методиста.

Створення методики роботи зі студентами щодо підвищення ефективності розумового розвитку дітей – питання на часі. Виконання цього завдання – одна з ключових умов реалізації програми ефективного розумового розвитку школяра в процесі опанування ним іноземною мовою.

Методика підготовки студентів ВНЗ до ефективного формування і розвитку розумових здібностей учнів у процесі вивчення іноземної мови має на меті: виявити закономірності осмислення студентами педагогічного процесу; сформувати засади оцінки доцільності використання прийомів і методів ефективного навчання; забезпечити високий рівень адекватності студента поставленим завданням; навчити студента прогнозувати результат педагогічних дій; допомогти якісно сформувати мету та завдання уроку й ефективно спланувати робочий час; зосередити увагу майбутнього вчителя на параметрах творчого пошуку дійових прийомів розвитку розумових здібностей.

Підсумовуючи, доречно відзначити актуальність твердження А. Н. Леонтьєва про те, що „дослідження формування в дітей понять і логічних операцій внесли дуже важливий вклад у науку. Було показано, що поняття зовсім не формуються в голові дитини за типом утворення чуттєвих генетичних образів, а являють результат процесу присвоєння „готових”, історично вироблених значень, і що процес цей відбувається в діяльності дитини в умовах спілкування з людьми” [6, 176], – засвідчена педагогічною практикою формування і розвитку розумових здібностей учня.

Література:

1. Бим Л.И. Всегда ли инновации в области терминологии следствие научного знания // Иностранный язык в школе. – № 3. – 2004. – С. 30 – 34.
2. Бишева А.С. Некоторые приемы развития творческих способностей учащихся на уроках иностранного языка // Иностранный язык в школе. – №2. – 2005. – С. 37 – 43.
3. Габдуллина Г.Д. Разработка проблемных заданий в процессе преподавания литературы на английском языке в 9 – 11 классах // Иностранный язык в школе. – № 4. – 2005. – С. 33 – 37.
4. Касюк А.Я. Социокультурный аспект и его учет в процессе обучения иностранным языкам // Инновации в образовании. – № 3. – 2003. – С. 43 – 54.
5. Корниенко П.А. Краеведческие материалы как средство обучения языку в средней школе // Иностранный язык в школе. – № 6. – 2004. – С. 28 – 32.
6. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2-х т. – Т. II. – М.: Педагогика, 1983. – 230 с.
7. Мугамабов А.Л. Аудиовизуальный метод // Иностранный язык в школе. – № 5. – 2003. – С. 22 – 25.
8. Мумокина Ю.А. Тихонова Н.К. Проффессионально – педагогическая ролевая игра в подготовке преподавателей иностранного языка // Иностранный язык в школе. – № 4. – 2003. – С. 50 – 52.
9. Пассов М. П. Учебник как феномен сферы иноязычного образования // Иностранный язык в школе. – № 4. – 2004. – С. 39 – 46.
10. Софронова В.В., Сысоев П.В. Элективный курс по культуроведению США в системе профильного обучения английскому языку // Иностранный язык в школе. – №2. – 2005. – С. 7 – 11.
11. Фоменко Т.М. Гончарук О.В. Использование видеозаписи „ситуационная модель” для формирования методической компетентности будущих учителей иностранных языков // Иностранный язык в школе. – № 1. – 2005. – С. 78 – 83.

УДК 371

Л.О. Бугакова

РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ ДИТИНИ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Анотація. У статті висвітлюється проблема розвитку здібностей дитини у дошкільному віці.